Vážené čtenářky a vážení čtenáři,

držíte v rukou tematické číslo časopisu Acta onomastica, které je věnováno problematice nářečních tvarů v úředních jménech. Zvláštní pozornost je věnována místním a pomístním jménům, uličním názvům a také názvům vybraných objektů veřejného charakteru.

Nářeční podoby přinášejí z hlediska standardizace zeměpisných jmen řadu výzev. Na jedné straně jsou nářeční tvary vyjádřením místní či regionální identity a mohou přispět k vitalitě nářečí i posílení vztahu k místu. Obzvláště důležité mohou nářeční tvary být pro příslušníky různých jazykových a etnických menšin. Na druhou stranu nářeční specifika často vybočují z pravopisného a gramatického rámce úředního jazyka, který neumožňuje zachování nářeční autenticity. Při jejich standardizaci pak mohou změny v pravopisu, hláskosloví či morfologii vést nejen k posunu ve zvukomalebnosti, ale dokonce i ke změně samotného významu. Výsledkem úprav názvů mohou být podoby natolik odlišné od nářečních, běžně používaných, že se s nimi místní obyvatelé obtížně identifikují, což následně mnohdy generuje stížnosti z řad představitelů samospráv směřované na standardizační orgán.

Jak dokumentují studie v tomto čísle, s nářečními tvary v úředních jménech se setkáváme zcela běžně, standardizačnímu úsilí navzdory, a to jak v České republice, tak jinde v Evropě. Nejedná se tedy o hypotetickou diskuzi. Uživatelé jazyka nicméně často neví, jak nářeční tvary správně zapsat s ohledem na absenci ustáleného nářečního pravopisu, a tak se v praxi setkáváme s pestrou škálou variantních zápisů, které jsou mnohdy v rozporu nejen s (mezi-) národně uznávanými principy standardizace, ale dokonce i s „pravidly“ samotných nářečí. Hledání kompromisních cest k přepisu nářečních tvarů do úřední podoby respektujících principy standardizace i lokální nářeční specifika je tedy důležitý úkol, jehož řešení má nejen vědecké, ale především praktické důsledky.

Doufáme tedy, že studie v tomto čísle podnítí větší zájem o problematiku standardizace nářečních jmen a výzkum jejich významu pro mluvčí nářečí.

Michaela Boháčová – Přemysl Mácha

Dear readers,

you are reading a thematic issue of Acta onomastica dedicated to the use of dialectal name forms in official names. A special attention is paid to geographical names, street names and names of objects with public character.

Dialectal name forms present a number of challenges for the standardization of geographical names. On the one hand, dialectal names express local and regional identity, contribute to the vitality of dialects, and promote an intimate relationship with place. Unique dialectal traits may be of special importance particularly for

members of various ethnic and linguistic minorities. On the other hand, dialectal idiosyncresies often fall outside the orthographic and grammatical framework of the official language which makes it impossible to preserve the authenticity of the dialect. During the standardization process even minor shifts in orthography, spelling or morphology may not only corrupt the melodic nature of the dialectal name but even change its very meaning. The resulting standardized name may be so different from its dialectal, readily used form that local inhabitants struggle to identify with them which in turn may lead to complaints raised by the representatives of the local goverments directed at the standardizing authority.

As the articles in this issue demonstrate, we encounter dialectal name forms in official names frequently, both in Czechia as well as elsewhere in Europe. Thus it is not a purely hypothetical debate. The users of language, however, often do not know how to write down dialectal names correctly due to the lack of a standardized orthography and grammar. As a result, in practice we see a host of diverse written name forms which often violate not only the (inter-)national standardization rules but even the orthographic "rules" of the dialect itself. The search for a compromise path towards a generally accepted form of dialectal name forms in official names respecting the principles of standardization as well as the distinctive traits of local dialects is a crucial task whose solution has not only scientific but, above all, practical consequences.

We therefore hope that the articles in this issue will stimulate a greater interest in the problem of the standardization of dialectal names as well as in the research on their importance for dialect speakers.

Michaela Boháčová – Přemysl Mácha